Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

19. november 2015*

Eelotsusetaotlus — Eelotsuse kiirmenetlus — Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega — Määrus (EÜ) nr 2201/2003 — Artikli 23 punkt a — Vanemlikku vastutust puudutavate otsuste tunnustamata jätmise põhjused — Avalik kord

Kohtuasjas C-455/15 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Varbergs tingsrätt'i (Varbergi esimese astme kohus, Rootsi) 25. augusti 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. augustil 2015, menetluses

**P**

*versus*

**Q,**

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: kolmanda koja president L. Bay Larsen neljanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (ettekandja) ja K. Jürimäe,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. oktoobri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— P, esindajad: advokaat A. Heurlin ja M. Hellner,

— Q, esindajad: advokaadid K. Gerbauskas ja H. Mackevičius,

— Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, U. Persson ja C. Meyer-Seitz ning L. Swedenborg,

— Hispaania valitsus, esindaja: M. Sampol Pucurull,

— Leedu valitsus, esindajad: D. Kriaučiūnas ja J. Nasutavičienė,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

— Euroopa Komisjon, esindaja: M. Wilderspin, keda abistasid advokaadid S. Samuelsson ja M. Johansson,

olles ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tuleb tõlgendada nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243), eelkõige selle artikli 23 punkti a ja artiklit 24.

2 See taotlus on esitatud kohtuvaidluses Rootsis elava P ja Leedus elava Q vahel nende laste hooldusõiguse küsimuses.

## Õiguslik raamistik

*1980. aasta Haagi konventsioon*

3 25. oktoobril 1980 Haagis sõlmitud rahvusvahelise lapseröövi suhtes tsiviilõiguse kohaldamise konventsiooni (edaspidi „1980. aasta Haagi konventsioon”) artiklis 13 on sätestatud:

„Eelmisest artiklist hoolimata ei ole avalduse saanud riigi kohtul või haldusorganil kohustust anda korraldus lapse tagastamise kohta, kui lapse tagastamisele vastu olev isik, asutus või muu organ tuvastab, et:

a) lapse eest hoolitsenud isik, asutus või muu organ ei ole lapse äraviimise või kinnihoidmise ajal teostanud oma hooldusõigust või et ta on nõustunud lapse äraviimisega või kinnihoidmisega või on selle hiljem heaks kiitnud või

b) valitseb tõsine oht, et lapse tagastamine võib talle põhjustada füüsilisi või psüühilisi kannatusi või muul viisil panna lapse talumatusse olukorda.

Kohus või haldusorgan võib keelduda lapse tagastamist nõudmast, kui laps on juba sellises vanuses või sellise küpsusastmega, kus on õige tema arvamusega arvestada, ning ta ei soovi tagasi minna.

[...]”

4 1980. aasta Haagi konventsioon jõustus 1. detsembril 1983. Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid on selle osapooled.

*Liidu õigus*

5 Määruse nr 2201/2003 põhjenduses 21 on kirjas:

„Liikmesriigis tehtud kohtuotsuste tunnustamine ja täitmisele pööramine peaks põhinema vastastikuse usalduse põhimõttel ja mittetunnustamise põhjusi peaks olema võimalikult vähe.”

6 Selle määruse artikli 8 „Üldine kohtualluvus” lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigi kohtutel on vanemliku vastutuse asjus pädevus lapse suhtes, kelle alaline elukoht on hagi esitamise ajal selles liikmesriigis.”

7 Nimetatud määruse artiklis 11 „Lapse tagasitoomine” on sätestatud:

„1. Kui isik, institutsioon või muu organ, kellel on eestkosteõigus, taotleb liikmesriigi pädevatelt asutustelt kohtuotsuse tegemist [1980. aasta Haagi konventsiooni] alusel, et saavutada lapse tagasitoomist, kes on ebaseaduslikult ära viidud või kinni peetud liikmesriigis, mis ei ole see liikmesriik, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist alaliselt elas, kohaldatakse lõikeid 2–8. [Mõiste „eestkosteõigus” asemel on käesolevas kohtuotsuses edaspidi kasutatud täpsemat mõistet „hooldusõigus”.]

[...]

6. Kui kohus on teinud tagasitoomisest keeldumise otsuse 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 kohaselt, peab kohus viivitamatult otse või oma keskasutuse kaudu edastama tagasitoomisest keeldumise otsuse ja kõigi asjakohaste dokumentide koopiad, eeskätt kohtuistungi protokolli ärakirja, siseriikliku õigusega määratud pädevale kohtule või keskasutusele liikmesriigis, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist alaliselt elas. Kohus peab kõik nimetatud dokumendid saama ühe kuu jooksul pärast tagasitoomisest keeldumise otsuse kuupäeva.

7. Kui üks osapooltest ei ole juba pöördunud kohtusse liikmesriigis, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist alaliselt elas, peab lõikes 6 nimetatud teabe saanud kohus või keskasutus sellest osapooltele teatama ja kutsuma neid vastavalt siseriiklikule õigusele esitama kohtule oma seisukoht kolme kuu jooksul alates teatamise kuupäevast, et kohus saaks lapse [hooldusõiguse] küsimuse läbi vaadata.

Ilma et see piiraks käesolevas määruses sisalduvate kohtualluvust käsitlevate eeskirjade kohaldamist, lõpetab kohus menetluse, kui talle pole tähtajaks seisukohti esitatud.

8. 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 kohasest tagasitoomisest keeldumise otsusest olenemata on iga hilisem lapse tagasitoomist nõudev otsus, mille teeb vastavalt käesolevale määrusele pädev kohus, täitmisele pööratav [...] lapse tagasitoomise tagamiseks.”

8 Määruse nr 2201/2003 artikli 15 „Kohtuasja üleviimine kohtusse, kus on asja arutamiseks paremad võimalused” kohaselt:

„1. Erandina võivad selle liikmesriigi kohtud, kelle kohtualluvuses on asja sisuline arutamine, kui nad leiavad, et teise liikmesriigi kohtus, millega lapsel on eriline side, oleks asja või selle konkreetse osa arutamiseks paremad võimalused ja kui see on lapse parimates huvides:

a) peatada kõnealuse menetluse või selle osa ja kutsuda osapooli esitama taotlust kõnealuse teise liikmesriigi kohtule vastavalt lõikele 4; või

b) taotleda, et teise liikmesriigi kohus saaks pädevuse vastavalt lõikele 5.

2. Lõiget 1 kohaldatakse:

a) ühe osapoole taotluse alusel või

b) kohtu omal algatusel või

c) teise liikmesriigi kohtu taotluse põhjal, millega lapsel on eriline side vastavalt lõikele 3.

Kohtu omal algatusel või teise liikmesriigi kohtu taotluse põhjal toimunud üleviimisega peab nõustuma vähemalt üks osapool.

3. Lapsel loetakse olevat lõikes 1 nimetatud eriline side liikmesriigiga, kui see liikmesriik:

a) on saanud lapse alaliseks elukohaks pärast lõikes 1 nimetatud kohtusse pöördumist või

b) on lapse varasem alaline elukoht või

c) on andnud lapsele kodakondsuse või

d) on vanemliku vastutuse kandja alaline elukoht või

e) on koht, kus asub lapse vara, kui kohtuasi käsitleb lapse kaitseks võetavaid meetmeid, mis on seotud tema vara haldamise, säilitamise või käsutamisega.

4. Asja sisuliseks arutamiseks pädev liikmesriigi kohus kehtestab tähtaja, mille jooksul tuleb vastavalt lõikele 1 pöörduda kõnealuse teise liikmesriigi kohtutesse.

Kui selleks ajaks ei ole kohtutesse pöördutud, jätkab kohus, kuhu pöörduti, pädevuse teostamist vastavalt artiklitele 8–14.

5. Juhul, kui see on kohtuasja konkreetsete asjaolude tõttu lapse parimates huvides, võivad kõnealuse teise liikmesriigi kohtud võtta pädevuse kuue nädala jooksul pärast nende poole pöördumist vastavalt lõike 1 punktile a või b. Sel juhul loobub kohus, kuhu esimesena pöörduti, pädevusest. Muul juhul jätkab kohus, kuhu esimesena pöörduti, pädevuse teostamist vastavalt artiklitele 8–14.

[...]”

9 Selle määruse artikkel 23 „Vanemlikku vastutust käsitlevate kohtuotsuste mittetunnustamise põhjused” näeb ette:

„Vanemlikku vastutust käsitlevat kohtuotsust ei tunnustata:

a) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist, võttes arvesse lapse parimaid huve;

[...]”

10 Nimetatud määruse artikkel 24 „Otsuse teinud kohtu pädevuse kontrollimise keeld” sätestab:

„Otsuse teinud liikmesriigi kohtu pädevus ei kuulu kontrollimisele. Artikli […] 23 punktis a osutatud avalikule korrale vastavuse kontrollimist ei või kohaldada artiklites 3–14 sätestatud kohtualluvuseeskirjade suhtes.”

11 Sama määruse artikli 26 „Kohtuotsuse sisu mittekontrollimine” kohaselt:

„Mitte mingil juhul ei või kontrollida kohtuotsuse sisu.”

**Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus**

12 Eelotsusetaotlusest nähtub, et P-l ja Q-l on kaks ühist last, V (sündinud 2000. aastal) ja S (sündinud 2009. aastal). Paar kohtus 1997. aastal. P ja Q elasid koos kuni 2003. aastani, mil nad läksid lahku. Šilutės rajono apylinkės teismas (Šilutė esimese astme kohus, Leedu) lahutas nende abielu 6. jaanuaril 2003. See kohus lõpetas 2006. aastal kokkuleppe abielu õiguslike tagajärgede kohta. Selle viimati nimetatud otsuse kohaselt määrati V elukohaks ema elukoht, kuid hooldusõigus on jagatud mõlema vanema vahel. Pere lahkus siiski 2005. aastal Leedust ja asus elama Rootsi, kus nad registreeriti rahvastikuregistris 2006. aastal. S sündis Rootsis. Mõlemad lapsed räägivad rootsi keelt ning käisid lasteaias ja koolis Falkenbergis (Rootsi), kus on ka nende suhtlusringkond.

13 P avastas 27. novembril 2013, et Q ja mõlemad lapsed on kadunud. Ilmnes, et Q oli võtnud ühendust Falkenbergi omavalitsusüksuse sotsiaalteenistusega, kes alustas uurimist, kuna Q väitis, et P oli tema ja laste suhtes toime pannud väärkohtlemise. Kõnealustest tegudest teatati politseile ning Q ja lapsed paigutati varjupaika. Mõni kuu hiljem P suhtes eeluurimine lõpetati, kuid talle kohaldati lähenemiskeeldu Q ja laste suhtes.

14 Q viis 29. märtsil 2014 oma kaks last Leetu. Vanematel oli toona mõlema lapse suhtes ühine hooldusõigus. Lapsed registreeriti 31. märtsil 2014 Leedus Šilutė omavalitsusüksuse rahvastikuregistris.

15 Q esitas 8. aprillil 2014 Šilutės rajono apylinkės teismas'ele (Šilutė esimese astme kohus) P vastu hagi, milles ta palus kohtul teha esialgse otsuse S-i elukoha ja hooldusõiguse kohta ning otsuse talle elatise maksmise kohta mõlema lapse eest.

16 P esitas 11. aprillil 2014 asja arutavale kohtule Q vastu avalduse, et mõlema lapse suhtes antaks talle ainuhooldusõigus.

17 Samal päeval tegi Šilutės rajono apylinkės teismas (Šilutė esimese astme kohus) esialgse määruse selle kohta, et S elab ema juures.

18 P esitas 2014. aasta juunis Rootsi Kuningriigi välisministeeriumile (Utrikesdepartementet) laste tagastamise taotluse 1980. aasta Haagi konventsiooni tähenduses.

19 Vilniaus apygardos teismas (Vilniuse ringkonnakohus, Leedu) jättis 4. septembri 2014. aasta otsusega P esitatud laste tagastamise taotluse rahuldamata ja Lietuvos apeliacinis teismas (Leedu apellatsioonikohus) jättis 21. oktoobril 2014 selle 1980. aasta Haagi konventsiooni artiklile 13 tugineva otsuse muutmata.

20 Pärast eelistungit, mis toimus ilma Q-ta, tegi asja arutav kohus 18. oktoobril 2014 esialgse määruse, mille kohaselt P-l on S-i suhtes ainuhooldusõigus.

21 Šilutės rajono apylinkės teismas (Šilutė esimese astme kohus) määras 18. veebruaril 2015 tehtud otsuses, mis tehti 8. aprillil 2014 alustatud menetluse tulemusel, S-i elukohaks Q elukoha ja mõistis P-lt välja elatise mõlema lapse eest.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et tema pädevus tuleneb määruse nr 2201/2003 artikli 8 lõikest 1, kuna nii Šilutės rajono apylinkės teismas'ele (Šilutė esimese astme kohus) hagi esitamise ajal 8. aprillil 2014 kui ka sellele kohtule endale avalduse esitamise ajal 11. aprillil 2014 oli mõlema lapse alaline elukoht selle sätte tähenduses Rootsis.

23 P väitis eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et selleks, et viimasel oleks põhikohtuasjas pädevus, tuleb jätta Šilutės rajono apylinkės teismas'e (Šilutė esimese astme kohus) 18. veebruaril 2015 kuulutatud otsus tunnustamata. See tunnustamata jätmine peab tema sõnul põhinema määruse nr 2201/2003 artikli 23 punktil a.

24 P tunnistab, et selle määruse artikli 24 kohaselt on tavaliselt keelatud kontrollida otsuse teinud liikmesriigi kohtu pädevust. Tema arvates ei viita see säte siiski nimetatud määruse artiklile 15, millest Šilutės rajono apylinkės teismas (Šilutė esimese astme kohus) oma pädevuse tuletas. See kohus on siiski rikkunud artiklit 15, tunnistades end pädevaks, ilma et eelotsusetaotluse esitanud kohus tal oleks palunud seda teha.

25 P väitel järeldas Šilutės rajono apylinkės teismas (Šilutė esimese astme kohus) lisaks, et kuna Leedu kohus keeldus last 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 alusel tagastamast, on lapse alaline elukoht nüüd Leedus.

26 P märgib, et kuigi avaliku huvi tingimust tuleb tõlgendada kitsalt, jääb teatud hindamisruum, kui tegemist on välisriigi kohtu toime pandud raske eksimusega. Ta väidab, et Šilutės rajono apylinkės teismas (Šilutė esimese astme kohus) pani sellise raske eksimuse toime, kui ta kas tahtlikult või hooletusest rikkus mitte ainult määruse nr 2201/2003 artiklit 15, vaid ka aluspõhimõtet, mille kohaselt lapseröövi asjades on viimase sõna õigus selle riigi kohtutel, kus oli lapse algne elukoht.

27 Q väitis eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et nimetatud määruse artikli 24 kohaselt on keelatud liikmesriigi kohtu pädevust kontrollida. Šilutės rajono apylinkės teismas'e (Šilutė esimese astme kohtu) 18. veebruari 2015. aasta otsuse tunnustamisest võib keelduda ainult siis, kui kõnealune kohtuotsus on vastuolus avaliku huviga. Q väitel ei ole sellega tegemist, kuna uurimise käigus ilmnes selgelt, et P ei täida oma vanemlikke kohustusi sobival viisil, mistõttu S peab oma ema juurde jääma. Sellele järeldusele jõuti neljas erinevas kohtumenetluses. Peale selle käivad lapsed koolis Leedus, puudub oht laste tervisele ja arengule ning ei ole rikutud ühtegi õigusnormi. Vilniaus apygardos teismas (Vilniuse ringkonnakohus) ja Lietuvos apeliacinis teismas (Leedu apellatsioonikohus) leidsid, et ema tõi oma kaks last Leetu seaduslikult. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul ei ole mingit põhjust kahelda nende kohtute ja Leedu ametiasutuste antud hinnangutes.

28 Q märgib ka, et kuni 18. veebruarini 2015 osales P Leedu kohtute menetlustes aktiivselt. Tal olid ka menetluslikud vahendid tehtud otsuste vaidlustamiseks. Pealegi võttis ta omal algatusel tagasi nõude, et V elukoht määrataks tema juurde, mistõttu on ta nõustunud sellega, et see laps elab koos oma emaga Leedus. S-i suhtes hooldusõiguse nõudmisega rikub P seega mõlema lapse õigusi ja õigustatud huve.

29 Neil asjaoludel otsustas Varbergs tingsrätt (Varbergi esimese astme kohus) kohtuasjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas asja arutav kohus peab määruse nr 2201/2003 artikli 23 punkti a või mõne muu sätte kohaselt ja hoolimata selle määruse artiklist 24 keelduma tunnustamast otsust, mille Šilutės rajono apylinkės teismas (Šilutė esimese astme kohus) tegi 18. veebruaril 2015 [...], ja sellest tulenevalt jätkama selles kohtus pooleli oleva hooldusõigust käsitleva kohtuasja menetlemist?"

## Eelotsuse kiirmenetlus

30 Varbergs tingsrätt (Varbergi esimese astme kohus) taotles, et eelotsusetaotlus lahendataks Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud kiirmenetluses. Ta selgitab, et alates S-i lahkumisest koos oma emaga 29. märtsil 2014 ei olnud P-l võimalust temaga kohtuda. Kui menetlus põhikohtuasjas pikeneb veelgi, kahjustab see selle lapse huve ja mõjutab tema suhteid isaga.

31 Sellega seoses olgu esiteks öeldud, et eelotsusetaotlus käsitleb määruse nr 2201/2003 tõlgendamist, mis võeti vastu konkreetselt EÜ artikli 61 punkti c alusel (nüüd ELTL artikkel 67), mis kuulub EL toimimise lepingu kolmanda osa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala reguleerivasse V jaotisse, nii et kõnesolev eelotsusetaotlus kuulub kodukorra artiklis 107 määratletud eelotsuse kiirmenetluse kohaldamisalasse.

32 Teiseks tuleb märkida, et käesolev kohtuasi puudutab kuueaastast last, kes on olnud oma isast eraldatud rohkem kui aasta, ning et eelotsusetaotluse esitanud kohtu väitel ei ole isal võimalust temaga kokku saada. Sellest tuleneb, et sellise olukorra jätkumine võib tõsiselt kahjustada selle lapse tulevasi suhteid oma isaga.

33 Selles olukorras otsustas Euroopa Kohtu neljas koda kodukorra artikli 108 alusel ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

## Eelotsuse küsimuse analüüs

34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas määruse nr 2201/2003 artikli 23 punkti a tuleb tõlgendada selliselt, et sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas lubab see säte liikmesriigi kohtul, kes leiab, et ta on pädev tegema otsust lapse hooldusõiguse küsimuses, keelduda tunnustamast teise liikmesriigi kohtu otsust selle lapse hooldusõiguse kohta.

35 Siinkohal on kohane meelde tuletada, et vastavalt määruse põhjendusele 21 lähtub määrus kontseptsioonist, et liikmesriigis tehtud kohtuotsuste tunnustamine ja täitmisele pööramine peaks põhinema vastastikuse usalduse põhimõttel ja mittetunnustamise põhjusi peaks olema võimalikult vähe.

36 Selles süsteemis tuleb määruse nr 2201/2003 artiklit 23, mis sätestab kohtuotsuse tunnustamisest keeldumise alused, tõlgendada kitsalt, kuna see on takistus selle määruse käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis meelde tuletatud põhieesmärkide saavutamisele.

37 Seega on Euroopa Kohus – hoolimata sellest, et ta ei saa otsustada liikmesriigi avaliku korra sisu üle – siiski pädev kontrollima, mis piirides liikmesriigi kohtunik võib sellele mõistele tugineda, et teise liikmesriigi kohtu otsus tunnustamata jätta (vt analoogia alusel kohtuotsus Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, punkt 42).

38 Lisaks, erinevalt nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 34 punktis 1 osutatud avaliku korra tingimusest, mis oli käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis viidatud kohtupraktika esemeks, on määruse nr 2201/2003 artikli 23 punktis a nõutud, et võimalik tunnustamata jätmise otsus tehakse lapse huve silmas pidades.

39 Nimetatud määruse artikli 23 punktis a osutatud avaliku korra tingimusele tuginemine on lubatud üksnes juhul, kui lapse huve silmas pidades kahjustaks teises liikmesriigis tehtud otsuse tunnustamine lubamatult tunnustamise või täitmisele pööramise taotluse saanud riigi õiguskorda, riivates mõnda aluspõhimõtet. Selleks et pidada kinni teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuste sisu kontrollimise keelust, mis on ette nähtud sama määruse artiklis 26, peaks riive seisnema kohtuotsuse tunnustamise või täitmisele pööramise taotluse saanud riigi õiguskorras lapse huve silmas pidades üliolulisks peetava õigusnormi või selles õiguskorras tunnustatud põhiõiguse ilmselges rikkumises (vt analoogia alusel kohtuotsus Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, punkt 44).

40 Põhikohtuasjas ei nähtu siiski Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et on olemas selline Rootsi Kuningriigi õiguskorras üliolulisks peetav õigusnorm või selles õiguskorras põhiõigusena tunnustatud õigus, mida Šilutės rajono apylinkės teismas'e (Šilutė esimese astme kohus) 18. veebruari 2015. aasta otsus selle tunnustamise korral rikuks.

41 P väidab siiski, et nimetatud otsust ei saa tunnustada määruse nr 2201/2003 artikli 23 punkti a kohaselt, kuna nimetatud kohus tunnistas end pädevaks vastuolus selle määruse artikliga 15.

42 Seoses sellega tuleb meelde tuletada, et nimetatud määruse artikkel 24 keelab otsuse teinud liikmesriigi kohtu pädevuse igasuguse kontrollimise ja täpsustab isegi konkreetselt, et sama määruse artikli 23 punkti a ei saa kasutada sellise kontrolli läbiviimiseks.

43 Tõsi, määruse nr 2201/2003 artikkel 24 viitab – nagu märkis P – ainult nimetatud määruse artiklitele 3–14, mitte selle määruse artiklile 15.

44 Tuleb siiski märkida, et määruse nr 2201/2003 artikkel 15, mis on toodud selle määruse II peatükis „Kohtualluvus", täiendab nimetatud peatüki artiklites 8–14 esitatud kohtualluvuse norme koostöömehhanismiga, mis võimaldab liikmesriigi kohtul, kes on ühe selle kohtualluvuse normi alusel pädev asja arutama, saatma asja erandkorras teise liikmesriigi kohtule, kellel on paremad võimalused asja arutamiseks.

45 Sellest tuleneb – nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 72 –, et nimetatud määruse artikli 15 väidetav rikkumine liikmesriigi kohtu poolt ei võimalda teise liikmesriigi kohtul kontrollida selle esimesena nimetatud kohtu pädevust, hoolimata sellest asjaolust, et sama määruse artiklis 24 osutatud keeld ei viita sõnaselgelt sellele artiklile 15.

46 Lisaks tuleb märkida, et kohtuotsuse tunnustamise või täitmisele pööramise taotluse saanud riigi kohus ei või keelduda tunnustamast teises liikmesriigis tehtud kohtuotsust vaid sel põhjusel, et ta leiab, et selles otsuses on liikmesriigi või liidu õigust valesti kohaldatud, vastasel juhul seaks ta ohtu määruse nr 2201/2003 eesmärgi.

47 P leiab ka, et nimetatud otsust peab olema võimalik tunnustamata jätta, välja arvatud, kui see rikub põhimõtteid, mis on aluseks laste ebaseaduslikule äraviimisele kohaldatavale süsteemile.

48 Seoses sellega tuleb märkida, et määrus nr 2201/2003 sisaldab artiklis 11 erisätteid sellise lapse tagasitoomise kohta, kes on ebaseaduslikult ära viidud või kinni peetud liikmesriigis, mis ei ole see liikmesriik, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist alaliselt elas.

49 Lisaks on selle artikli lõikes 8 ette nähtud autonoomne menetlus, mis võimaldab lahendada selles küsimuses üksteisega võimalikult vastuolus olevate otsuste probleemi (vt selle kohta kohtuotsused Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, punkt 63, ja Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, punkt 56).

50 Seega, isegi kui oletada, et põhikohtuasjas tekib seoses lapse ebaseadusliku äraviimisega raskusi, saab sellist probleemi lahendada mitte sellise kohtuotsuse nagu Šilutės rajono apylinkės teismas'e (Šilutė esimese astme kohus) 18. veebruari 2015. aasta otsus tunnustamata jätmisega määruse nr 2201/2003 artikli 23 punkti a alusel, vaid vajaduse korral selle määruse artiklis 11 ette nähtud menetlust kasutades.

51 Nimetatud menetlus võimaldab selle liikmesriigi kohtul, kus oli lapse alaline elukoht enne tema ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, teha hilisem otsus, et tagada lapse tagasiviimine liikmesriiki, kus oli tema alaline elukoht vahetult enne tema ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist.

52 Sellegipoolest tuleb meenutada, et pädev kohus peab enne selle otsuse tegemist võtma arvesse neid põhjusi ja tõendeid, millest lähtudes tehti tagasitoomisest keeldumise otsus (kohtuotsus Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, punkt 59).

53 Kõikidest eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et esitatud küsimusele tuleb vastata, et määruse nr 2201/2003 artikli 23 punkti a tuleb tõlgendada selliselt, et juhul kui ei ole ilmselgelt rikutud sellist õigusnormi, mida lapse huve silmas pidades loetakse liikmesriigi õiguskorras üliloluliseks, või selles

õiguskorras põhiõigusena tunnustatud õigusi, ei luba see säte selle liikmesriigi kohtul, kes leiab, et ta on pädev tegema otsust lapse hooldusõiguse küsimuses, keelduda tunnustamast teise liikmesriigi kohtu otsust selle lapse hooldusõiguse kohta.

## Kohtukulud

54 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

**Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000, artikli 23 punkti a tuleb tõlgendada selliselt, et juhul kui ei ole ilmselgelt rikutud sellist õigusnormi, mida lapse huve silmas pidades loetakse liikmesriigi õiguskorras üliioluliseks, või selles õiguskorras põhiõigusena tunnustatud õigusi, ei luba see säte selle liikmesriigi kohtul, kes leiab, et ta on pädev tegema otsust lapse hooldusõiguse küsimuses, keelduda tunnustamast teise liikmesriigi kohtu otsust selle lapse hooldusõiguse kohta.**

Allkirjad